

Sygn. akt I CSK 617/13

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa D. [...] Spółki komandytowo-akcyjnej w K.

przeciwko B. [...] Spółce z o.o. w W.

o wydanie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 maja 2014 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 26 marca 2013 r., sygn. akt I ACa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 1800,-
(jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 marca 2013 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w W., nakazując pozwanej wydanie powódce samochodu osobowego określonego w sentencji orzeczenia. W 2010 r. pomiędzy B. [X.] sp. z o.o. w W. i powódką zawarta została umowa sprzedaży samochodu osobowego, zidentyfikowanego przez wskazanie jego marki, numeru rejestracyjnego i numeru nadwozia. Samochód ten został wcześniej objęty umową sprzedaży zawartą pomiędzy B. [X.] sp. z o.o. w W. i pozwaną, od której pozwana ostatecznie odstąpiła, wobec braku uiszczenia na jej rzecz ceny. Samochód, którego dotyczyły obie te umowy, pozostawał w posiadaniu pozwanej. Zdaniem Sądu Okręgowego w sprawie nie doszło do nabycia własności rzeczy od nieuprawnionego, nie nastąpiło bowiem wydanie rzeczy, zaś nabywca posiadał wiedzę, że prawo własności pojazdu nie przysługuje zbywcy. W konsekwencji, Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo. Sąd Apelacyjny nie podzielił tego stanowiska. Jego zdaniem umowa sprzedaży samochodu zawarta pomiędzy B. [X.] sp. z o.o. w W. i pozwaną przeniosła własność pojazdu na podstawie art. 155 § 1 k.c. (niezależnie od braku uiszczenia ceny sprzedaży), przedmiot umowy był bowiem rzeczą oznaczoną co do tożsamości. W konsekwencji, możliwe było rozporządzenie tym prawem w drodze umowy z powódką. Odstąpienie od umowy przez pozwaną nie zmieniło tego stanu rzeczy, wykonanie tego prawa kształtującego nie mogło bowiem prowadzić do naruszenia praw osoby trzeciej - powódki, która nabyła własność pojazdu. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w sprawie nie wykazano także, by nabycie własności tego pojazdu przez powódkę wyrządziło w sposób bezprawny szkodę w majątku pozwanej, B. [X.] sp. z o.o. w W. nakazała bowiem przekazywanie środków uzyskanych od powódki na rzecz pozwanej.

W skardze kasacyjnej pozwana zarzuciła temu orzeczeniu naruszenie art. 155 § 1 i 2 k.c.; art. 169 § 1 w związku z art. 491 § 1 i art. 494 k.c. oraz art. 488 § 2 k.c., wnosząc na tej podstawie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, ewentualnie o jego uchylenie i orzeczenie co do istoty sprawy. W odpowiedzi

na skargę kasacyjną powódka wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie nie występują przesłanki, które uzasadniałyby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Brak w niej zwłaszcza podstaw, na które powołała się skarżąca. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała ona na „potrzebę wykładni” art. 155 § 1 i 2 k.c., występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Pierwsze z tych twierdzeń odsyła, jak można uznać, do przesłanki ujętej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., zgodnie z którą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania możliwe jest wówczas, gdy w sprawie występuje problem wymagający wykładni przez Sąd Najwyższy przepisów prawa, z uwagi na wywoływanie przez nie wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie. Rozpoznanie skargi kasacyjnej może wówczas przyczynić się do wyjaśnienia danej regulacji prawnej oraz ustalenia sposobu stosowania jej w przyszłości. W konsekwencji, przesłanka ta odnosi się do rzeczywistych i istotnych wątpliwości odnoszących się do wykładni określonego przepisu lub ich grupy. W zakresie wskazanego przez skarżącą problemu rozróżnienia rzeczy oznaczonych co do tożsamości i co do gatunku sytuacja taka nie ma jednak miejsca. Jako argument za istnieniem rozbieżności w orzecznictwie we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano kilka wypowiedzi judykatury wydanych na przestrzeni ponad dwudziestu lat. Pogląd wyrażony w najwcześniejszej z nich (uchwale Izby Cywilnej i Administracyjnej Sądu Najwyższego z dnia 30 grudnia 1988 r., III CZP 48/88, OSNC 1989, nr 3, poz. 36), który skarżącą wskazuje jako podstawę rozbieżności, nie został przyjęty w późniejszym orzecznictwie, w którym utrwalił się sposób ujmowania kryteriów pozwalających na uznanie w szczególności samochodu za rzecz oznaczoną co do tożsamości. W konsekwencji, choć z perspektywy historycznego rozwoju orzecznictwa można w tym zakresie doszukiwać się niejednorodności stanowisk, w jego obecnym stanie argumentacja przedstawiona przez skarżącą nie wskazuje na spełnienie w sprawie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Po drugie, w sprawie nie występuje także wskazane przez skarżącą zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przesłanka ta wiązana jest z występowaniem w sprawie problemu o istotnym i precedensowym charakterze, którego rozwiązanie mogłoby stanowić punkt odniesienia przy rozpoznawaniu podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 października 2010 r., I CSK 189/10, nie publ., z dnia 23 marca 2012 r., II PK 2/12, nie publ. oraz z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ.).

Powołując się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżąca wskazała na konieczność odpowiedzi na pytanie, czy umowa sprzedaży zawarta przy istnieniu przesłanek odstąpienia od umowy, na podstawie której zbywca nabył sprzedawaną rzecz, a przed wykonaniem tego prawa, posiada cechy swoiste - a zwłaszcza, czy ma do niej zastosowanie art. 169 k.c. Zdaniem skarżącej, z chwilą wykonania prawa odstąpienia w stosunku do wcześniejszej umowy przenoszącej własność, nabywca staje się osobą nieuprawnioną do rozporządzenia rzeczą. Pogląd ten stoi jednak w wyraźnej sprzeczności z konstrukcją prawa podmiotowego kształtującego, jakim jest prawo odstąpienia od umowy. Pozwala ono na anulowanie określonego stosunku zobowiązaniowego, wywierając skutek wyłącznie pomiędzy jego stronami. Wykonanie tego prawa w żaden sposób nie może natomiast kształtować sytuacji osób trzecich, poza granicami tego stosunku. Na wniosek ten nie wpływa argument o ryzyku powszechnego wykluczania rzeczowego skutku odstąpienia, w wyniku zawierania przez zbywców antydatowanych umów sprzedaży z osobami trzecimi. Rozstrzygnięcie tego problemu pozostaje zawsze kwestią ustaleń faktycznych na gruncie konkretnych spraw, pozwalając na ustalenie daty zawarcia konkretnej umowy. Problem ten w żaden sposób nie wpływa jednak na konstrukcję prawną skutków wykonania prawa odstąpienia, a zarazem ma zbyt sytuacyjny charakter, by mógł być rozważany w ramach przesłanki istotnego zagadnienia prawnego w opisanym wyżej rozumieniu.

Po trzecie, argumentacja skarżącej nie przemawia także za oczywistą zasadnością wniesionej skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, przesłanka ta istnieje wówczas, gdy skarga

kasacyjna jest zasadna w sposób ewidentny, dostrzegalny już na pierwszy rzut oka bez konieczności prowadzenia złożonych rozumowań (tak m.in. Sąd Najwyższy w postanowieniach: z dnia 18 września 2012 r., II CSK 179/12, nie publ., z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, nie publ. oraz z dnia 18 lipca 2013 r., III CSK 143/13, nie publ.). Oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza więc stan kwalifikowany, idący dalej niż jej zwykła zasadność. Jedynie bowiem w takim wypadku skarga kasacyjna może prawidłowo odegrać swoją publiczną rolę, wykraczającą poza indywidualne interesy samych stron postępowania. Żaden z argumentów skarżącej nie wskazuje jednak, by sytuacja taka miała miejsce w sprawie. Zarówno twierdzenie o braku zindywidualizowania przedmiotu umowy stron, jak i powołanie się na przysługiwanie skarżącej prawa zatrzymania, nie wskazują - na tle okoliczności faktycznych i stanu prawnego rozpoznawanej sprawy - na kwalifikowane, ewidentne uzasadnienie skargi kasacyjnej. Mogłyby one zostać rozważone co najwyżej w ramach rozpoznania zwykłego środka zaskarżenia, nie uzasadniają natomiast przyjęcia do rozpoznania omawianej skargi kasacyjnej, będącej środkiem zaskarżenia o charakterze nadzwyczajnym.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu, o kosztach postępowania rozstrzygając na podstawie art. 98 § 1 i art. 109 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.